

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben lázhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszadási
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A bihari zászlóbontás.

Négy esztendővel ezelőtt, mikor a liberális párt a nagy bukás után feloszlatta vidéki szervezeteit, a bihari gárda nem adta meg magát egészen. A képviselőválasztásokon ugyan nem lépett fel s mint szabadelvű párt nem szerepelt többé, de lett belőle megyei (illetve Nagyváradon városi) 67-es párt s vezérének, a négy éven át geszti remetének hívott Tisza grófnak, tanácsára visszavonult a törvényhatósági élet sorompói közé.

Az egykoron híres gárda tehát sáncai közé vonulva várta a jobb kort, mely után buzgó imádság epedezett a gárdisták ajkain.

Es — hála Justh Gyula és a bankok üres szélmalomharcának! — felvirradt a jobb kor hajnala és megharsant a tárogató hívó szava a közlegénynek lett tábornoknak ajkain és előjöttek a gárdisták sáncaik mögül és ellepték a fórumot és elfoglalták helyüket a bástya őrfokán és készek immár indulni a harcra a régi ellenfél ellen némileg átvedlett lobogó alatt, az új generálisnak esküdve hűséget, de egyre kacsintgatva a most tárogatóssá lett volt fővezérük felé.

A bihari zászlóbontás meg kell valani, impozáns keretek közt ment végbe. Fénypontját természetesen Tisza István gróf beszéde képezte. Tisza ezuttal is mérsékeltlen beszélt. Ugyanazon eszméket hirdette, mint a főrendiházban és a budapesti Vigadóban tartott beszédeiben. A koalíció működéséről elismerően szólt, úgy látszik, még mindég számít egyes függetlenségi csatlakozására. Mint jó tárogatóssá hiv mindenkit, bárhová tartozott volna is eddig, a nemzeti munkapártba. Az új párt programjáról csak nagy vonásokban beszélt, de egyik pontjáról, a nemzetiségi kérdéssel annál részletesebben. Bejelentette Apponyi törvényeinek módosítását. Hiába, ez kell Biharban, ahol a mandátumok fele nemzetiségi vidékről kerül ki.

A bihari zászlóbontásnak, úgy sejtjük, lesz is fogatja. Ha hódítani nem is igen fognak, de régi kerületeiket minden valószínűség szerint visszafoglalják Biharban. Ez a munkájuk most annál könnyebben fog menni, mert a függet-

lenségi párt Biharban is meg van oszólva.

A biharmegyei nemzeti munkapárt.

Biharmegye régi szabadelvű pártja, mely legerősebben tartotta magát az egész országban és a budapesti alakuló gyűlésén is a legnagyobb részét alkotta az összegyűlt elvnek, tegnap délután nagy lelkesedés közepette megalakította Biharban is a nemzeti munkapártot.

A párt alakulás alkalmával a régi szabadelvű párt tagjai teljes számban jelentek meg és csatlakoztak az új lobogó alá, melyet Biharban Tisza István gróf és Beöthy László bontottak ki.

A tegnapi alakuló gyűlésről tudósításunk a következő:

A Kereskedelmi Csarnok előtt már 5 órakor nagy tömeg érdeklődő várta az alakulást. A várakozók legnagyobb részét a vidékiek képezték, akik nagyjából a fősolgabírák és jegyzők vezetésével jelentek meg. Öt órakor már annyira megtelt a nagyterem, hogy mozogni sem lehetett.

Rövid várakozás után megjelent az elnöki emelvényen gróf Tisza István, akinek kíséretében ott voltak Beöthy László dr., Miskolczy Ferenc dr., Márkus László, Tisza Kálmán gróf. Az emelvény körül a megyei tisztikar foglalt helyet.

Gróf Tisza István megjelenésekor zúgó éljenzés tört ki, mely percekig tartott. Az éljenzés lecsillapultával dr. Beöthy László a régi 67-es párt elnöke emelkedett szólásra.

Beöthy László beszédében első sorban is a nemrég megalakult megyei 67-es párttal foglalkozott. Kifejtette, hogy az akkori politikai viszonyok között megalakult párt működését nem fejtette ki oly intenzíven, mint ahogy azt tehette volna. Ennek pedig akadály volt az akkor uralomra jutott függetlenségi párt, melynek át kellett adni a vezetőserepet, hogy a magára vállalt vagy nemzeti kötelezettségeknek egeget tegyenek.

A politikai viszonyok úgy alakultak, hogy az a nagy párt, melyet akkor mindenki támogatott most kénytelen lelépni a vezetőserepről és helyét új eszmék új harcosoknak kell átadnia. Ez a párt pedig mely a nemzet sorsának intézését magára vállalta a nemzeti munkapárt, javasolja, hogy a régi 67-es megyei párt mondja ki feloszlását és nyomban alakuljon meg, mint nemzeti munkapárt.

Beöthy beszédét hatalmas éljenzéssel fogadták. Az éljenzés csak akkor kezdett szűnni mikor gróf Tisza István emelkedett szólásra.

Tisza beszéde.

Gróf Tisza István a jelenlegi politikai helyzettel foglalkozik. Első sorban azonban

rámutat az elmúlt három év eseményeire, a mely alatt a szabadelvűpárt teljesen visszavonult és átengedte a függetlenségi pártnak. — A függetlenségi párt működését veszi ezután éles bonckés alá. Foglalkozik a nemzetiségi kérdéssel. Ebben a tekintetben kimutatja, hogy a szabadelvű párt visszavonulása alkalmával a népnevelésre vonatkozólag javaslat felelt a Ház előtt, amely javaslat a nemzetiségi jogait nem sértették és viszont megtartották a magyar nemzeti jellegeket. A javaslatban benne foglaltatott a tanítóképzés terén az állami befolyás gyakorlása. Ezt a panaszt a függetlenségi párt kidobta. Csinált ellenben olyan népnevelési törvényt, amelyek alapján például a magyar tannyelvű görög katolikus iskolákban megtiltották azt, hogy a románok a saját nyelvükön tanulhassák a hittant. Ezáltal oly ballépést követtek el, amivel a nemzetiségi testvéreinket elszakították tőlünk s olyan állapotokat teremtettek, amelyekben föltétlenül segíteni kell. Mert nem lehet célunk az, hogy a nemzetiségi hazánkfiait ellenségés táborba taszítsuk, hanem igenis az, hogy megértessük velük magunkat és közös munkálkodással azon legyünk, hogy érdekeinket megvédjük és előmozdítsuk. A nemzetiségi kérdésben helytelennek tartja a legújabb alakuló mérsékelt román pártot. Mihelyst nem magyar, hanem kimondottan román, tót vagy más elnevezésű is az a párt, mindjárt válaszfalak vannak, amelyek az egyesülés nagy eszméit hátráltatják. Nem a széthúzás, hanem a nemzetiségi pártoknak a velük való egyesítése legyen célunk. Addig azonban, míg a nemzetiségi részéről olyanok szólnak hozzánk, akiket a nemzetiségi féltékenység szóllaltat meg, addig nem érünk célt. Törekednünk kell oda hatni, hogy a nemzetiségi bizalommal forduljanak hozzánk, hogy ne ellenfeleket lássunk egymásban, hanem munkálkodó hazafiakat.

Ezután rátér a függetlenségi párt uralomra jutása. Azt mondja, hogy a nemzet minden reménye a függetlenségi pártban volt. Akkor minden igaz magyarnak támogatnia kellett a függetlenségi eszméket. Ő maga is azon volt, hogy a párt ne legyen megkötve a keze és hogy szabad terület álljon előtte a magára vállalt feladatok megvalósításában.

akkor a nemzet azt hitte, hogy a függetlenségi párt sokkal többet és mindent, amit remélt, meg fog nyerni. Es ebben a tudatban támogatnia kellett a pártot mindenkinek. Ma már a tények mást bizonyítanak. A függetlenségi

Nagy alkalmi kiállítás!

Megérkeztek az összes újévi szebbnél-szebb gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak állítva a vevő közönség meglekintésére. A mai naptól kezdve az alkalmi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

párt eljutott addig a pontig, ahol az ország közjogi érdekeinek védelméről és vívmányairól volt szó. És itt, tehát a legnagyobb feladatban elvesztették a talajt és semmit sem tudtak kivívni.

A nemzetnek most be kell látnia, hogy a függetlenségi pártba nem helyezheti bizalmát, mert feladatának nem tudott megfelelni. Es én, aki annak idején a függetlenségi eszméket támogattam is, most meg kell vonnom attól a kezem, mert nem engedni meg becsületességem. Nem követhetem a függetlenségi eszmék híveit, mert nem látom náluk biztosítva a nemzetért való munkálkodást.

Az utolsó órában vagyunk. Nehéz politikai helyzet uralkodik, Nagy dolgok várnak a nemzet vezetőire. Építenünk kell, Fel kell építenünk a magyar állam egységességének, önállóságának várát és ebben egyesülni kell minden igaz magyar embernek, aki dolgozni akar és aki komolyan a szívében viseli a nemzet sorsát.

Felejtjük el most azt ami a múltban elválasztott bennünket egymástól. Ebben a nagyon komoly helyzetben nyújtunk egymásnak kezét, kiket eddig elválasztottak egymástól az eszmék és együttesen egy szívvel egy lélekkel dolgozunk a nemzet érdekében és egyesülünk a munkában.

Ily értelemben javasolom az elnök ur indítványát elfogadni.

Tisza István grófot beszéde után percekig éljenezték.

Beöthy László ezután határozatilag mondja ki, hogy a megyei 67-es párt feloszlik s égyanekkor a nemzeti munkapárt megalakul. A határozatot zugó éljenezés fogadta.

Javasolja ezután az elnök, hogy az új párt vezetősége álljon egy elnökből, egy öt tagú végrehajtó bizottságból és egy titkárból.

Alakulás a megyében.

Beöthy László indítványa után Márkus László dr emelkedett szólásra. Konstatálja, hogy az elnökkel szemben tanúsított ragaszkodás oly intenzív, hogy abból le vonhatja a konzekvenciákat. Meleg szavakban méltatja Beöthy László eddigi működését és javasolja, hogy a párt elnökévé válasszák meg.

A javaslatot nagy lelkesedéssel egyhangulag fogadták el, mire Márkus javasolja, hogy az öttagú végrehajtóbizottságba Száhlender Károly, Markovits Antal, Plathy Miklós, Ertsey Péter és Márkus László párttagokat és a titkárnak dr Puskás Béla ügyvédet válasszák meg. Márkus javaslatát egyhangulag elfogadták.

Beöthy László elnök úgy találja a párt munkáját eredményesnek, ha a vidéken is megkezdik a működést és e végből megválasztják a pártelnököket, illetve kijelölik azokat, akik a pártalakításokat teljesítik.

Javasolja ennél fogva, hogy: a bihari kerületbe Tóth Mihály, élesdibe Telegdy József és Juricskay Dezső, a margittaiba Wertheimstein Alfréd, a székelyhidibe Balogh László, a hosszupályiba Benedek Sándor, bárándiban Des Echerolles Kruspér Sándor, ujfaluiba Csapó Dezső és Plathy Miklós, az ugraiba Markovics Károly, a nagyszalontaiba gróf Tisza Kálmán, a csékeibe Középegy Dezső, a belényesibe Tamásfalvi Thury Ignác válasszassék, illetve jelöltsék elnökül:

A javaslatot egyhangulag elfogadták.

Beöthy László kéri a megválasztott pártelnököket, hogy most hazatérve kezdjenek hozzá a munkához és alakítsák meg mindenütt a nemzeti munkapártot.

Csapó Dezső javasolja, hogy az alakuló gyűlés táviratilag üdvözölje Héderváry miniszterelnököt. A javaslatot elfogadták.

Ezután az elnök megköszönve a megjelenetek érdeklődését, az ülést berekesztette.

Az ugrai és hosszupályi jelöltek.

A tegnapi párt alakulás után most már a vidéken is megkezdődik a nemzeti munkapárt munkája. A kerületekben már mindennévé megvan a párt jelöltje.

Tegnap két kerület jelöltjének a neve került nyilvánosságra. Az egyik az ugrai a másik a hosszupályi.

Tegnap délelőtt egy zsadányi és komádi kisgazdákból álló küldöttség járult Miskolczy Ferenc dr főispánhoz. A küldöttség Miskolczyt a főispánáé tőtént kinevezése alkalmából üdvözölte aztán kérte az új főispánt, hogy támogassa őket jelöltjük megválasztásában. A küldöttség jelöltje pedig Nagy Gyula birtokos, aki pártonkívüli programmal akar föllépni.

A küldöttség üdvözlését a főispán köszönettel fogadta, a jelöltre vonatkozólag pedig kijelentette, hogy ő ismeri Komádi és Zsadány választópolgárságát, tudja, hogy e jelölés által legjobb meggyőződésüket követik, azonban a támogatásról ezidő szerint nem szólhat, mert még nem tudja, hogy hogy alakulnak a viszonyok.

A küldöttség nem elégedett meg a főispán válaszával, hanem délután a pártalakulás után a Kereskedelmi Csarnok nagytermében gróf Tisza István elé járultak és kérték, hogy támogassa őket Nagy Gyula megválasztásában.

Gróf Tisza István kijelentette, hogy bá-Nagy Gyula személye ellen egyáltalán nincs semmiféle kifogása, azonban a támogatást nem ígérheti meg, mert az ugrai kerületben a párt hivatalos jelöltje Bölönyi József lesz. Bölönyinek érdemei vannak az ugrai kerületben és így nem lehet őt mellőzni.

A küldöttség szónoka azonban nem tárgyalt és tovább igyekezett kapacitálni Tiszát, aki azonban hajthatatlan maradt.

Amíg ezek történtek gróf Tisza közül addig egy másik küldöttség a hosszupályi kerület küldöttsége dr Beöthy Lászlót fogta körül

"TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

A csoda.

Irta: Battyán Radó.

A gyorsvonat ijesztő sebességgel robotott belé a sötét éjszakába. A ködös, párás levegőt perceként bevilágította a mozdony kurtjából kitóduló veres színű füst. Az egész vonat minden egyes kocsija belereszkett a sebes vágatásba.

Különös éjszaka volt. A távirda oszlopok mint egy-egy ijesztő fantóm száguldtak el a kupék ablakai előtt. A ködös, ónos levegő odacsapta fantasztikus cikornyait a tüköruvegü ablakokra. A mozdony gépezete zihálva rikoltott a siket sötétségbe.

A hegyes vidéken épült serpentin pályán folyton-folyvást fordult avonát s minden egyes deszkadarabja fájdalmasan nyikorgott a nagy megterheléstől.

A vonatban egyetlen utas sem hunyta le szemét.

A szélvész mely kint dühöngött, hátborzongatón visongott s mintha ezer ördög szabadult volna ki tömlőcéből, a kezdődő bóra oly félelmetesen üvöltött be a közép legkisebb nyíláson is.

Egy első osztályú félfülkében két utas szorongott a bársony pamlagokon. Hiába fújták teli a fülke levegőjét parázként égő szivarjuk füstjével, arcukon meglátszott a kellemetlen elkényszeredottség, melynek talán még ők sem tudták volna magyarázatát adni.

Végre az egyik megtörte a nyomasztó csendet.

— Ma nem sokat alhatnak ebben a vonatban.

— Én is azt hiszem, válaszolt kellemetlenül a másik.

— Nem tudom magyarázatát adni a dolgnak, de én olyan furcsán érzem magamat, mintha félnem kellene valamitől.

— Miga is! — kiáltott önkénytelenül az utatárs.

— Nem vagyok gyáva férfit. Tizenkét párbajom volt, ugyanannyiszor néztem farkaszemet a halálal, de egyetlen egyszer sem értem azt a kínos szorongást mely most erőt vett egész valómon.

— Engem sem tebbe rizkásán neveltek fel, — szólott kissé sértődötten a másik — de ugyanazt tapasztalom magamon is.

— Én velem már másodizben történik meg ez a dolog. Ha érdekl elmondhatom, ugysem tudunk okosabbat kifundálni, ebben a bolond éjszakában.

— Szívesen halgatom, — mondta kissé békülékenyebb hangon a másik.

Mindketten elnyomták a már végi égett szivart. Zsebükből elővették tömött tárcájukat s míg barátságosan egymást megkínálták, ki-ki rágyújtott egy illatos havannára. A kék füst karikázva szállongott a félfülke menyezete felé s a bőbeszédű utas elkezdett mesélni.

— Épen tíz év előtt történt. Fiatal élet-erős férfi voltam, telve jövőbeli reménységgel. Tervek, óhajok csak úgy hemzsegek fejemben. Mindenáron gazdag ember szerettem volna lenni. S már egy látszott a legjobb uton haladok céljaim elérhetésére, a tervek, óhajok lassan-lassan valóra kezdett válni, midőn utamat keresztezte valami. Jobban mondva valaki.

Beleszerettöm egy leányba. Hirtelen váratlan jött az egész. Egy társaságba bemutattak s alig félóra bohókás fecsegés után úgy éreztem, hogy életem forduló pontjához érkeztem. Éreztem, hogy e nőnek enyémnek kell lennie, hacsak egész életem boldogtalanságát magamra zudítani nem akarom.

S azután mindennapos lettem a leány szüleiből. Szinte elvesztemnek láttam minden egyes napot, mit nem az ő társaságában töltöttem s kimondhatatlan gyötrelmek kínoztak ha dolgaim nem engedték, hogy nála lehessenek.

Fél ember lett belőlem. Bárhol voltam bármily ügyben jártam, a lelkem mindig körülötte csapongott. Mindig vele voltam gondolatban s mintha álmokörös lennék úgy éreztem magamat.

Környezetem hamar felismerte a bajt, mely erőt vett rajtam s kézzel-lábbal igyekeztek felmenteni a varázs alól. De ez sehoggy sem sikerült nekik.

Mondhatom a kinek és gyönyörök fenésées vegyülékéből csinálták a szerelmet. Fájdalom epesztő szomorúság volt naponta osztályrészem. Azt hittem, hogy az a kit szeretek akihez minden idegszálam fűz, a kihez minden csepp vérem görcsösen ragaszkodik, hogy az nem szeret, vagy legalább is nem oly örülten, oly hihetetlen magas mértékben, mint én.

Mert dacára nagy szerelmemnek a spanyol büszkeség mely őseimtől maradt véreben nem tűrt semmi megalázkodást. Büszkeségem megkivánta, hogy ő is mutassa, éreztesse velem, hogy minő boldogság az szerelmemnek kezét megérintenünk, hogy felragyog szemünk

és kérte, hogy fogadja el a hosszupályi kerület jelöltségét.

Beöthy László dr a felkérésnek örömmel tesz eleget, Kijelenti azonban, hogy a jelöltséget csak úgy fogadja el, ha a jelenlegi politikai helyzet marad fenn. Az esetben ha a helyzet változnék nem tehet eleget a kiválmaknak.

Az új párt banketje.

Az alakuló gyűlés után az új párt a Pannóniában vonult ahol az alakulás öröme nagy szabású banket volt. A banketten megjelentek az összes vezető férfiak és a párt nagy része. A bankett a késő éjjeli órákban ért véget.

Halász Lajos — kölesdi képviselő-jelölt.

Az ugrai kerület eddigi képviselője, dr Halász Lajos nem lép föl többé Ugrán. A kölesdi kerületben jelölték, néha való jó Pichler Győző kerületében, Kossuth-párti programmal. Üdvözlő beszédet az odavaló katolikus plébános tartott hozzá. Ezekből a jelek-ből vajjon azt reméljük-e, hogy a jövőben Halász nem fog interpellálni Barkóczy ellen?

A politikai helyzet.

Mikor lesznek a választások?

Kormánykörökből eredő információk szerint a választások május hó végén lesznek és az új Ház június elsején fog összeülni. Az országgyűlés új ciklusát a király fogja trónbeszéddel megnyitni a budai várpalotában. Egy félhivatalos közlemény ma azt jelenti, hogy a király június elején Budapestre érkezik. Nyilvánvaló hogy a király budapesti utja az országgyűlés megnyitásával van kapcsolatban.

A pártok kilátásai.

Az egyes pártkörökben már most mérlegelik a választások céljait. Kossuth Ferenc úgy

nyilatkozott, hogy a két függetlenségi párt legalább 200 emberrel kerül be a parlamentbe.

A nemzeti munkapártban nagy bizalommal tekintenek a választások elé. Azt mondják, hogy legalább 220 mandátumuk lesz. A horvátokkal az új többség mintegy 300 tagból állana. Ez a számítás tulzott.

A néppárti mandátumok szaporodása is várható, míg a nemzeti iségi mandátumok száma előreláthatólag apadni fog. Biztosra vehető, hogy néhány keresztény-szocialista és nemzetközi szocialista is bekerül a parlamentbe.

A kultuszminiszter kinevezése.

A hivatalos lap mai száma közli azokat a királyi kéziratokat, amelyekkel Székely Ferencet fölmenti a kultuszminisztérium ideiglenes vezetéséről és gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszterre kinevezi. A királyi kéziratok így szólnak:

Kedves dr Székely! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt a vallás- és közoktatásügyi magyar minisztérium ideiglenes vezetéséről ezennel feleltem.

Kelt Bécsben, 1910. évi március 1-én.

Ferencz József s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

Kedves gróf Zichy! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt vallás- és közoktatásügyi magyar miniszteremé ezennel kinevezem.

Kelt, Bécsben, 1910. évi március 1-én.

Ferencz József s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

Egy meg nem történt bizalmi nyilatkozat.

A napokban egyik félhivatalos könyvatos azt a hírt terjesztette, hogy a soproni kereskedelmi és iparkamara legutóbbi közgyűlésén nagy lelkesedéssel bizalmáról biztosította a Khuen-hormányt. Egyes lapokban meg is je-

lent ez a hír, melyre most Sopronból azt táviratozzák a »Pol. Hir.«-nek, hogy egyáltalában nem felel meg a valóságnak. A kamara elé terjesztettek ugyan valami bizalmi indítványt de azt a közgyűlés kétharmad szótöbbséggel elvetette. Ime tehát éppen az ellenkezője történt annak, amit a kormány híresztel.

Khuen és Zichy.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma több politikus látogatását fogadta. A délután folyamán gróf Zichy János az új vallás- és közoktatásügyi miniszter fogja a miniszterelnököt fölkeresni. Az eddigi diszpozíciók szerint gróf Zichy János hétfőn fog esküt tenni és valószínűleg már knnden foglalja el hivatalát.

A Feilitsch ügy.

A tegnapelőtt este történtek után Feilitsch Arthur Dániel Gyula utján magyarázatot kért gróf Tisza Istvántól. Tisza kijelentette, hogy Feilitschot sznmélyében egyáltalán nem akarta sérteni és nagyon szívesen veszi megjelenését, amiben a történeteknek meg kellett történniök politikai okok miatt. A választások után szívesen fogja látni tagjai sorában őket.

Nagyváradiai tisztelgése

Tisza István előtt.

A nemzeti munkapárt tulajdonképeni lelke gróf Tisza István tegnap délben megérkezett Nagyváradra, hogy jelen legyen a biharmegyei nemzeti munkapárt megalakításánál.

Gróf Tisza Istvánt dr Miskolczy Ferenc, most már Biharvármegye főispánja látta vendégül a vármegye házában, hol a főispán tiszteletére diszebedet adott, amelyen Beöthy László nyug. főispán, dr Beöthy Pál volt beregmegeyi főispán s több biharmegyei előkelőség volt meg jelen.

A szerdán megalakult nagyváradai nemzeti

pillantása látásukra s minő szomorú a válás perce.

S a leány mindezt nem mutatta. Ha Spanyol vérem büszkesége fellázadt egy-egy véletlen mulasztásár, hozzá szempillám egyetlen bársonyos rettenése már ismét megvigasztalt, amint sejmek tekintetével végig simogatott.

Pedig én is jól tudom, hogy ez a leány nem feleségnek való, semmi esetre sem az én feleségemnek. Ő szerette a zajos mulatságokat, heteken keresztül végig táncolta a farsang minden valamirevaló céccóját s még a bójtben is ott keringett egyik férfi karja után másikban. S mégsem tudtam szenvedélyemet leküzdeni.

Éjszakákon keresztül virrasztottam, míg ő távol valahol a zene vig ütemére siklott végig a sima parketeken, reá gondolva s arra, miképen ragadhatnám ki magamat varázsa alól.

Épen ilyen ködös, borongós éjszaka volt, mint a mai. Egész valómon a fájdalom, a busongás hangulata vett erőt. Kimerülten vettem magamat pamlagomra s féltem. Félttem az egyedüllétől, a jövődőtől kiváltképpen magamtól. Sivár kietlennek tetszett előttem a jövődős s örömmel vártam a halált. Majd fohászodni kezdtem. Fohászodni ahhoz a magasztos lányhoz, ki addig is meghalatta a könyörgésemet. Arra kértem, tegyen valami csodát, mentse fel szívemet ez alól a lehetetlen nyomás alól, oszlassa szét a varázslatos fátyolt, mely szemeimtől a tiszta látást elvonja.

Künt félelmeletesen dühöngött a hatalmas vihar. A kémény kürtön keresztül mint az alvilág félelmetes orgonája zugott be a fergeteg. A kályha ajtón túl mintha megszámlálhatatlan

nyughatatlan gonosz szellem siránkozott volna be bocsátásért, úgy hallatszott.

Fázósan huztam magamra a pamlag puha szőnyegét. S ebben a rettegésben kimerült, fáradt testem, meg kívánta a magáét. Elaludtam.

S e percben megjelent az, kit legjobban szerettem valaha a világon, az ki még élt, kezének egyetlen érintésével, minden fájdalmat mentve elköltözött tőlem, elhunyt édes anyám.

Szomoruan mosolygott. Ugy mint mikor még élt. Nem szólt egyetlen szót sem. Csak finom, fehér kezét oda tette a szívem fölé. S mosolygott. Titokzatosan mosolygott.

S én könnyes szemekkel ébredtem fel. A fergeteg elvonult. Künt a legszebb őszi nap bágyadt sugára aranyozta be a vidéket, Könynyen rugalmasan pattantam fel kerevetemről. Teli tüdővel szívtam magamba, a felnyitott ablakon keresztül beözönlő friss levegőt.

S aztán siettem dolgaim után. Edes anyám képe ott vibrált szemeim előtt. Ajkán a furcsa mosolylyal. Egész napom kellemesen tölt el. Este szokás szerint elmentem szerelmem tárgyához, de különöser, mikor a magas lépcsőkön felsiettem, nem vett erőt rajtam az izgáalom. Mintha csak valami üzleti ügy bonyolítására siettem volna.

S becsöngettem. Véletlenül éppen ő nyitott ajtót. Örömmel nyultam kezéhez, hogy reá leheljem szerelmes lelkemet. S ő engedte. De én ijedten ejtettem ki kezemből kacsóját. Nem kívántam. Ő csodálkozva tekintett reám ragyogó nagy szemével, de én bátran kiáltam tekintetét. Nem szédültem el tőle, mint máskor. Bementünk a szobába s beszélgetni kezd-

tünk, mint azelőtt. Ijedten rezzentem össze! Untatott az együtt lét.

Sietve bucsut vettem ájaldalmaim e meghitt tanyájától. Elmentem. A lépcsőkön lehaldva szívem megkönyebbül. Szinte örömmel mentem el onnan, honnan máskor teli fájdalommal vánszorogtam el.

Nem szerettem a leányt többé.

Még egy párszor ellátogattam udvariasságból hozzájuk, de minden egyes látogatásom még jobban igazolta, hogy teljesen kiábrándultam szerelmemből.

Nem is vettem feleségül. S nőtlen vagyok.

— S minek magyarázza e hirtelen megváltozást? — kérde a másik, ki élénk figyelemmel kísérte az előadást.

— Tisztán csudatettnék. A jóságos szellem feloldotta a varázst mely szívemet fogva tartotta.

— Vagy talán ön hamarabb észre tért, semmint a veszedelem elért, szolt nevetve a másik.

— Higyje el, semmi okom sem volt a meghátrálásra. Önként, minden megmagyarázható előzmény nélkül jött, mint a pusztai forogszél, mely mindent magával sodor.

No és mi történt a szép leánnyal. Erdemes volt kiábrándulni?

— Hát Isten tudja. A leány férjhez ment s azt mondják hogy az ura élete valóságos pokol . . .

. . . De énvelem talán másként lett volna . . .

A vonat egy éleset füttyentett. S hirtelen nyílt pályán megállt. Az utasok sietve ugráltak ki a kocsiából. Semmi sem történt. Csak egy hatalmas szikla gördült a szirtes karszt hegy-ségből a sínekre.

munkapárt tudvalevőleg akként határozott, hogy ezt az alkalmat használja fel s tisztelegni fog Tisza István előtt.

Délután fél 3 órakor már sokan gyűltek össze a találkozó helyül kitűzött Royal-kávéház előtt. Ott voltak a megyei párt alakulására bejött vidékiek is.

Három óra előtt hatalmas tömeg vonult a vármegyházára Nagy Síndor-utcán. Három nagy teremben nem fértek a deputánsok s a hozzájuk csatlakozók.

Hlatky Endre Nagyvárad város leendő főispánja bejelentette: a Miskolczy főispánnál időző Tisza István grófnak, hogy a nagyváradai nemzeti munkapárt tisztelegni óhajt nála.

Midőn Tisza István gróf megjelent a deputáció előtt, hatalmas, dörgő éljennel fogadták.

Dr. Hoványi Géza, a nagyváradai nemzeti munkapárt elnöke üdvözölte Tiszát.

Összettel határozta el — ugymond — a tegnap megalakult nagyváradai nemzeti munkapárt, hogy Tisza iránt érzett ragaszkodásának, nagyrabecsülésének személyesen ad kifejezést. Azért jelentek meg, hogy feltétlen bizalmukat kifejezzék ugy Tisza iránt, mint azon párt iránt, amelyhez ő csatlakozott, mert tudják, hogy a kormány politikája kiterjed az erős Magyarország megalapozására. Bizalommal és reménnyel vannak eltelve, hogy a nemzet a Tisza által készített szózatot meg fogja érteni és csoportosulni fog, mint itt e város polgársága ama kormány mellé, melyet Tisza támogat. Az Isten éltesse a haza és családja örömére. (Hosszas, zajos éljenzés.)

Gróf Tisza István hálás köszönetet mondott a kifejezett bizalomért. Nagygyá teszi előtte a a bizalom e megnyilatkozását az, hogy az új párt első lépéssel a megalakulás után az ő személyét tisztelik meg. Kétszeres értékkel bír ez reá nézve azok részéről, akik közvetlen közölről figyelemmel kísérték az ő működését. Ezt a bizalmat hosszú évek becsületes munkájával érdemelte ki.

Öszintén bevallja, miszerint óhajtotta volna hogy azok, akik 9 évvel ezelőtt irányító szerephez jutottak, megtalálják a kormányzási igazi nemzeti politika útját és gyakran talán segítette is őket ebben. Nem rajtuk és nem az ő jóakaratauk, hazafiságuk, képességük hiányán mullott, hogy a kísérlet nem sikerült.

Most, mikor csődöt mondott vállalkozásuk s az ország a teljes anarchia és tehetetlenség felé toldott, akkor nekünk kötelesség érzetünk nem engedte, hogy tovább nézzük azt, hogy a viszonyok tehetetlen massa gyanánt sodorják tovább a nemzetet. Akkor nem csak nekünk kötelességünk a kibontakozás útját szolgálnunk, de joggal apellálhatunk azokra is, akik jóhiszeműleg támadtak bennünket a közelmúltban.

Am ne nézzük, ki volt a hibás, mert a baj és veszély közepette nem helyes, ha szétválasztjuk a nemzet csekély erejét, hanem minden igaz magyar embernek kezét kell fogni az igazi nemzet erősítő politika céljai kedvéért. Haladjanak előre azon az uton, melyen elindultunk, mindan gyűlölködés nélkül, de egyuttal ingadozás és kishitűség nélkül s maradjanak abban az erős meggyőződésben, bármit mondjanak is mások, hogy ők az ideálisan felfogott nemzeti politikával szolgálják legjobban nemzetünket.

Az Isten éltesse Önöket!

Zugó, hosszas éljenzés kísérette a beszédet, amely után Tisza István gróf elbucszott a küldöttségtől.

Városi közügyek.

Közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Jelen voltak: Rimler Károly polgármester, mint elnök; Bordé Ferenc főjegyző, Papp Miklós min. tanácsos, kir. pénzügyigazgató, Vasady Lajos kir. műszaki tanácsos, Baróthy Pál kir. ügyész, dr. Thury László v. főügyész, dr. Mayer László városi főorvos, dr. Karländer Ede közgazdasági előadó, dr. Adorján Emil, Miskolczy Barna, dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály és Járicsay Barna jegyző.

Az ülés megnyitása után Juricskay Barna tb. tanácsnok, jegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, amelyből közöljük a következő érdekes adatokat:

A közegészségügy február hónapban határozottan jó volt, mert több volt a születés, mint a halálozás és a fertőző betegségek száma erősen lepadt. Tífusz 5 esetben fordult elő halálozás nélkül, roncsló toroklob 2, kanyaró 14 és fültő mirigylob 3 esetben, mindössze 1 halálozással. A gyermekkorházban 79 fekvő és 254 bejárt beteg volt.

Születeit 83 fi, 62 nő, összesen 150 gyermek. Elhalt 114 egyén és pedig Ujvároson 19, Olasziban 23, Váralja-Velence és Csillagvároson 18, a kórházakban 54.

Szegénybeteg 484 gyógykezeltetett az orsz. betegpótlási alap terhére.

A közbiz. onasági állapot normálisnak mondható, Lopás 86, súlyos testi sértés 5, könnyű testisértés 18, csalás 4, sikkasztás 10, hamis pénz forgalomba hozatala 5, vagyon rongálás 7, hatóság elleni erőszak 3 és szemérem elleni büntett 3 esetben fordult elő.

Letartóztatva volt 89 egyén s ezek közül eltoloncoltatott 70 egyén. Kihágási feljelentés 230 esetben tétetett. Külföldre szóló utlevél 16 adatott ki, ebből 5 darab Amerikába.

Február hóban csak egy öngyilkosság történt.

A közadók februári bevétele kedvezőtlen volt, amennyiben 32544 kor. 82 fillérrel kevesebb állami adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában.

A jelentést tudomásul vették. A szakelőadók nemleges jelentései során betervezte dr. Karländer Ede közgazdasági előadó az 1909 évről szóló terjedelmes jelentését, melyről lapunk más helyén emlékeztünk meg.

A jelentést a közigazgatási bizottság elismeréssel vette tudomásul.

Ezután egész sereg járdaköltség kivétel ellen beadott felebbezést tárgyaltak s mind elutasították a főmérnök jelentése alapján.

Ezek között van a I. szert. püspökség felebbezése is, a muzeum-utcai püspökségi kert mellett elvonuló aszfalt járdáért kivetett 1069 korona 40 fillér ellen.

Az utca területén, a muzeum kertjével együtt teljesen ingyen bocsátotta át a püspökség a városnak s a város kötelezte magát az utca rendezésére, kövezésére és állandó jókarban tartására. Tehát a püspökségtől most nem jogos az aszfaltjárda költségének követelése. A városi tanács most még is erre az utra lépett, mint ha a kövezés és jókarban tartás alatt a járda nem is lenne értendő.

Itt nem méltányosságról van szó, hanem egy szerződésben elvállalt kötelesség teljesítéséről. A szerződés szerint a város köteles járható állapotba helyezni és állandóan fentartani az utcát, hogy azután aszfaltot, vagy más burkoló nemet használ a város, az a püspökségre nem tartozik.

A közigazgatási bizottság azonban, Varró Domokos ellenző felszólalása dacára, a felebbezést elutasította.

Egy építkezési ügyvel kapcsolatosan dr. Adorján Emil óvást emelt az ellen, hogy a mérnöki hivatal vél. ményes jelentése alapján műszaki és építkezési ügyekben hozott tanácsai végzések ellen beadott felebbezések elbi-

rálásánál újból csak az első fokban eljár mérnöki hivatal véleményét terjesztik elő. Ez a polgárok előtt nagyon furcsa világitásban tűnneti fel a közigazgatást, mert csak feltehető, hogy a mérnöki hivatal nem dezavualja magát, hanem megmarad első véleménye mellett Ezen akként kellene segíteni, hogy a felebbezett ügyekben a mérnöki hivatal adjon újból véleményyt.

Ezt a nézetet teljesen osztotta Miskolczy Barna bizottsági tag, míg az elnök dr. Hoványi Géza és Baróthy Pál az eddigi eljárást megelémlőnek tartják. Határozatot azonban semmi irányban nem hoztak.

Az apróbb ügyek letárgyalása után az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Márc. 11. d. u. 6. Kath. Kőr. b. j. estélyo a kir. kath. jogakadémián.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kőr. zárúnnepélye a püspöki palotában.

Itt a tavasz.

Megfoghatatlan, hogy még csak időnk se volt rá, hogy arra gondoljunk tél van és már is itt a tavasz, mert ilyen meleg időt más évben jó, ha április végén értünk. Sok ember megtakarította az idén a télkabátját. Sirnak a fakereskedők, megvették a sok fát a jó nyereség reményében és bizony nem hogy nyereségük lenne, hanem még a pénzüket sem kapták ki, amit beletekerttek. Ott hever mindenütt a sok tűzifa máglyába, nincs kelendősege.

Ugyancsak így sirnak a szénügynökök is. De a vaskereskedők is szívesen eladtak volna egy csomó korcsolyát, ha lett volna min korcsolyázni. Ezek ugyan még áltathatják magukat azzal, hogy annál több fogy majd el a kerek korcsolyából.

Bizony a tél enyhésege. vagy mondhatjuk a jég hiány sok embernek hozott már hideg izzadságcsöppeket a homlokára. Még csak nagyobb vállalatok segítenek a bajon, mert csinálnak mesterségesen jéget, de mit csinálnak a kisebb gazdák, kik 10—15 tehénből álló tehenészetük tejét nem tudják jég nélkül használható állapotban tartani.

Meg vannak azonban akadva azok is akik jéggépet akarnak beszerezni és nem kapnak, mert nincs, a gyárak pedig annyira el vannak árasztva ily gépek rendelésével, hogy újabb rendelést csak októberi szállításra tudnak elfogadni. Októberig azután nem tudjuk, hogy mit csinálnak majd az elkésztett rendelők. Nincs azonban kizárva az sem, hogy e meleg tavasz napokat zord havas téli idő váltsa fel.]

Erre már volt is eset nem is olyan régen a 80-as évek végén. Es hogy ha ez bekövetkeznék szörnyű csapást mérne az országra. Az öszivetések gyönyörű sorait ugy megritkítaná, hogy nem igen volna mit elraktározni.

A gyümölcsfák rügyei is oly dusak, teltek, hogy nincs kétség abban, hogy a nedvkerings a fa életárában már megindult. Egyáltalán a természet kezd már az utolsó téli rongyait is levetni, hogy tavazzi pompázó köntösével gyönyörködtessen minden élőlényt. Így a legjobb reményekkel indulhatunk, de hogy Halley ur, az üstökös, hogy fordítja szekerünk rudját, arról még a természettudósok sem sokat tudnak. Reméljük a legjobbat.

* **Tisza István Geszten.** Grót Tisza István egy napi tartózkodásra Gesztre utazott. Gesztről Szegedre fog utazni Tisza és az alakuló nemzeti munka-párt gyűlésén beszédet fog mondani. Szegedről vasárnap tér vissza a fővárosba Tisza.

* **Kisiparosok panasza.** Kun László és Tóth Lajos vezetése alatt egy tiz tagú küldöttség járult Gerő Ármán rendőrfőkapitány elé a Nagypiac-téren áruló cipész kisiparosok nevében. A küldöttség egy beadványt nyújtott át a főkapitánynak, amelyben panaszkodik az ipartestület ellen, hogy a Nagypiac-téren az általuk eddig használt helyekről csupán azért, hogy a gazdagabb és jobb módú iparosok foglalhassák azokat el, kiszorítják és helyeiket hátrább, rosszabb helyen jelölik ki, s kéri a főkapitányt, hogy a reájuk nézve annyira sérelmes és az egzisztenciájukat veszélyeztető eljárás megszüntetése iránt intézkedéseket tegyen. A főkapitány a bizottság előtt kijelentette, hogy az ügyet vizsgálat tárgyává fogja tenni és nem engedi meg, hogy egyik vagy másik iparos érdekében a többieket sérelem érje. A küldöttség a főkapitány választát megnyugvással tudomásul véve távozott el, a főkapitány pedig az ügyben a vizsgálatot elrendelte, s annak eredménye alapján fog határozatot hozni.

* **Három ülés egy délután.** Ma, pénteken délután három ülés lesz a városházán. 3 órakor a szépművészeti és közlekedési, valamint pénzügyi szakbizottság tart együttes ülést; 4 órakor a nyugdíjbizottságnak, 5 órakor pedig a szociális bizottságnak lesz ülése.

* **A 101-es katonák Nagyváradon** Az elhelyezett házi ezred helyett tegnap éjjel fél 12 órakor érkeztek meg a 101-esek Nagyváradra. Az új ezred két zászlóalja jött Nagyváradra s megérkezésük után zeneszóval vonultak be a várba.

* **Eltűnt leány.** Papp Rozália bejelentette, hogy Etelka nevű leánya, aki mint cseléd szolgált Nagyváradon a folyó hó 27-én helyéből kilépett s azóta nyoma veszett. Személyleírása: 17 éves, középtermű, kerekded arcú, gesztenyeszín hajú, fekete szemű. Fehér ruhát, vörös kötényt, fekete bársony télikabátot viselt. A rendőrség körözteti az eltűnt leányt.

* **Ismeretlen örült.** Tegnap este fél 7 óra tájban értesítette a rendőrség a mentőket, Nagypiac-téren egy iparoslegény eszméletlen állapotban fekszik. A mentők csakhamar kiszírték a nevezett helyre s a beteg legényt befektették a mentőkocsiba. Alig haladt a kocsi pár lépést, a beteg hirtelen felugrott s kezével verdesni kezdte a kocsi ablakait s éktelenül lármázni kezdett. A mentők látva, hogy örülttel van dolguk beszállították a beteg mesterlegényt, ki eddig még ismeretlen, az elmekórházba.

* **Tolvaj péksegéd.** Özv. Papolezy Jánosné sütőde tulajdonos feljelentést tett Klein Jakab péksegéd ellen, hogy az február 2-ika óta mindennap 2 korona áru süteményt elrejtett s azokat eladást végett kiadott süteményekkel együtt elárusította és az árát saját céljaira fordította. A rendőrség Klein Jakabot letartoztatta, aki beismerte, hogy az általa ellopott sütemények ára 50 koronára rug, amely összeg 4 korona híjjával a koreszmákban eldobozolt.

* **Megsértette egy zsidó.** Ku'csár Lajos ácsmester panaszt emelt Jakos Lajos zsidó ellen, mert ez őt a Stettner féle kapucinus utcai koreszmákban arcul ütötte és megverte, azon tenyegetés kíséretében, agyonüt-

lek gazember, csavargó, a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében március hó 1, 2, 3 és 4-én a következő érdekes mozgófénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Macbeth. 2. Belgium. 3. Rozmárvadászat az északi jégestengeren. 4. Csalafintás. 5. Pifke mindent elolt. 6. Mérgező virágok. 7. Elítelt anyja. 8. Furcsa fogadás. *Belépti díj nincs.* — Kezdeté este 9 órakor. — Kétféle helyekről és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* tulajdonosa

* **Hódítani fog,** ha báli szükségletét cipő és fehérnemű cikkekben **REICHARD ARUHÁZA** cégénél szerzi be, hol legdivatósabb kalapok és divatcikkek kaphatók.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó villamos és gáz világítási vezetékek, lakások, szállodák, iskolák *jelző-csengő, telefon* berendezéseit, *uradalmak, gazdaságok s szeszgyárak* részére saját üzemű *dinamó* berendezéseket, villámhárítókát — Raktáron tartok *villamos motorokat*, iv, izzó és Wollram-féle lámpákat, mindennemű csillárokat, asztali lámpákat és az összes elektrotechnikai cikkekét. — Költségvetés díjmentes. *Stern Adolf*, villamos és légszusz vállalata Nagyvárad, Bémer-tér. — *Telefon 556.*

IRODALOM.

A **Népnevelési Közlöny** legújabb száma ismét érdekes tartalommal jelent meg. A lap élén Bittó Károly ír cikket »Az élet alapjai« címen. L—y t—f. Egy fiatal tanító naplójából címen cseveg. Az alkohol pusztítása Biharmegyében címen az alkoholizmus pusztítását fejtegeti. Érdekes apróságok egészítik ki a lapot.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Tullus. Bérlét szünet. (Góthék vendégtelképe.)
Szombat: Sasfiók.
Vasárnap: délután: A botrány, este: Vig-özveggy.

Góthék bucsuja. Diadalmas esték sora zárul be ma este: Góth Sándor és Góthné Kertész Ella vendégszerelése ma este a Tullus előadásával ér véget. A kitűnő művészpárt ugyanis szombati vendégszerelését nem tarthatja meg. A már megváltott jegyeket, mint ahogy tegnapi számunkban is megirtuk a pénztáráról még pénteken vissza lehet váltani, később azonban már nem válthatja vissza az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

Meghiusult postarablás.

Budapest, márc. 3. A fővárosi rendőrség tegnap távirati értesítést kapott, hogy egy budapesti notórius betörőkből álló banda az éjjel ki fogja rabolni a gyulafehérvári postahivatalt. Az értesítésre Krecsányi rendőrtanácsos Gyulafehérvárra utazott egy sereg detektiv kíséretében. Éjjel tényleg megjelentek a betörők a postahivatalon és megkezdték a rablást. A detektívek éppen abban a percben rontottak rá a betörőkre, amikor

azok a pénztárt akarták feltörni. A betörők ellentállottak, mire valóságos revolverharc fejlődött ki a betörők és a detektívek között. A harcban a betörők a padláson keresztül elmenekültek és a hivatalban mindössze egy Steiner Miksa nevű közismert betörő maradt vissza. Steinert egy revolvergolyó sértette meg s emiatt nem tudott elmenekülni.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyvárad közgazdasági állapota 1909-ben.

Dr. Kurländer Ede közgazd. előadó jelentése.

Amióta dr. Kurländer Ede tölti be Nagyvárad város közigazgatási bizottságának közgazdasági előadó tisztét, évenként megjelentik egy kis füzet, amelyben az előadó beszámol Nagyvárad város közgazdasági életéről.

Nem nagyszabású munkák ezek, de dióhéjba vont hű tükrei közgazdasági életünk nevezetesebb mozzanatainak, ügyes összeállításban.

Most jelent meg az 1909. évről szóló jelentés.

Az érdekes és értékes jelentésből adjuk a bevezető, általános részt a következőkben:

Az 1909-ik év a 4 százalékos bakráta jegyében folyt le, a rég nélkülözött igazi pénzbőség az idén sem következett be és az ezzel kapcsolatosan várható enormis gazdasági fellendülés is elmaradt.

Halad ez az ország gazdasági téren és halad különösen városunk, de még mindig nem erőnknek megfelelően. Csak a szomszéd Ausztriába kell átrándulnunk és rögtön megállapíthatjuk, hogy a mi — némelyek szemében talán nagyon tetsző — fejlődésünk egy nagyon is primar állapot, melyből kiemelkedni csak az összes tényezők közreműködésével volna lehetséges. Sok történet e téren különösen az utolsó években, de áldatlan viszonyok Ausztriához mintegy kizárja, hogy gazdasági téren olyan haladást tevéssünk, mely a mi erkölcsi és anyagi erőnknek megfelel. Általános pénzbőség az egész világ-piacon, mely odáig terjedne, hogy a bankrátánál legalább 1 százaléka jutna kifejezésre: ez volna egy nagy igazi medikamentum, egy nagy erőforrás, mely ugy hatna, mint az áldást hozó tavaszi eső, ez felébresztené a szunynyadó erőket, megnyívná számunkra a külföldi pénzpiacot a maga teljes bőségében, mely eddig csak szörványosan csörgedezett.

Csak az volna képes gazdasági életünket egy csapásra úgy fellendíteni, hogy néhány évtized múltán behoztuk a mult vétkes mulasztásait és a Nyugattal lépést tartathatunk.

De éppen az elmúlt év politikai eseményei kevés reményt hagytak fenn ez irányban, a gazdasági fejlődést meghaladóan emelik mindenütt az adót, a katonai Moloch mindent felszív, Németországban az igen ügyes Bülow megbukik az adóreform kérdésében, Angliában a védvámok kérdése van napirenden. Oroszország katonai készülődései és pénzügyi viszonyai, az amerikai pénzpiac helyzete, mind megnagyi politikai tünetek, mely a pénz lényeges megolcsóbbodására nem vezethetnek. Es a mi speciális és áldatlan magyar politikai viszonyaink között épenséggel nem számíthatunk arra, hogy a gazdasági helyzet gyökeresen megváltozzon, megjavul. Csak lassu haladásról lehet szó, gyermeklétben, saját erőnk-ből és olyan mértékben, mint ezt az elmúlt években láttuk.

A fentebb vázolt közgazdasági helyzet folyamánként városunk is kivette a maga részét a haladásban. De összehasonlítva városun-

kat a többi vidéki magyar városokkal, örömmel lehet megállapítani, hogy Nagyvárad város fejlődése intenzívebb, mondhatni amerikai és hova tovább kiválik az összes magyar vidéki emporiumok közül. Minden téren.

Rávilágítván városunk gazdasági életének egyes kiválóbb tüneteire, óhajtom megállapítani és bizonyítani, hogy a fentebb amerikai-nak jelzett haladás nálunk egészséges alapokon nyugszik és hogy mi most még nem vagyunk a haladásnak egyik végső állomásán, hanem ellenkezőleg, még eddig ugyiszólván csak az alapok vannak lerakva, a felépítés, az igazi fejlődés csak most fog bekövetkezni.

Ha egy fényszórót vetitek az ingatlanok értékelkedésére, már bebizonyítottam Nagyvárad gazdaságának izmosodását és erősödését. A város belterületén egyes utcákban hiába keresünk házat megvételre, a tulajdonosok rajta ülnek azon, mint valami kincsen, mindenki érzi és tudja, hogy a jövő csak értékelkedést hozhat és hogy a tendencia csak felfelé törekvő. Különösen a gyakrabban forgalomba kerülő kisebb házaknál állapítható meg értékelkedés, de a nagyobb ingatlanok is csak sokkal magasabb vételár mellett kerültek új kézre, az elmúlt évben. És még távol vagyunk az idők végétől, e téren nem kell félnünk egy stagnácótól. Miért? Mert a nálunk átlagos divó bérek összehasonlítván városunkat araddal és Kolozsvárral, még nagy emelkedést nem ütnék meg.

És ez be is fog következni. Tény továbbá, hogy alig volt rá eset, hogy pénzintézet elvesztette volna pénzét várad házakra adott kölcsönöknél. Az idén is került néhány ingatlan árverés alá, volt vevő bőven és a pénzintézetek az utolsó fillérig megkapták a pénzüket. Városunk törvényhatósága elhatározta továbbá, hogy a Szent László-teret 1910-ik évben aszfalttal burkoltatja, amely ismét ezen tér, valamint az ide torkoló utcák ingatlanainak értékét csak emelni fogja.

Ezután rámutat a jelentés a részvénytársaságra alakult Moskovits-féle cipőgyár rohamos fejlődésére, a Biharmegyei gazdák áru- és hitelintézete részvénytársaság megalakulására, ami nagyjelentőségű lépés gazdasági fejlődésében.

Majd visszapillantást vett Nagyvárad ipari fejlődésére s küönösen már országos hírű Moskovits Adolf és fia gyártelepét emeli ki példa gyanánt.

Felsorolja, hogy az 1909. évben Nagyváradon 5 kétemeletes, 7 egyemeletes és 40 földszintes ház épült; kimutaja az összes nagyváradai pénzintézetek statisztikáját s végül az egyes gazdasági ágakról emlékezik meg az érdekes jelentés.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, márc. 3.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammenként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Oszták hitelbank részvény	634.—
Oszták magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Oszták-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	289.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsde 1909. márc. 3.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar kincsjáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar kincsjáradék	—	82.75
Magyar földtörleszt. kötvény 4. sz.	240.—	—
Holland-szlaven földtörleszt. kötvény	95.50	—
Oszták járadék papírban	—	186.—
Oszták járadék ezüstben	—	145.—
Oszták járadék aranyban	—	97.25
Oszták kocra járadék	—	99.—
1800. oszt. államsorsjegyek	—	116.50
Oszták magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.50
Oszták hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 frankos (Napoleonier)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.65
20 márkás arany	—	23.51
Magyar nyelvény sorsjegy kölcsön	—	23.50
Tiszta-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	40.90

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.) 8

Legros Péter levesét fujva, hogy az kihűtse, észrevette, hogy Rózsika elsápad.

— Szent szűz, oltalmaz! — kiáltott fel a leány, egy borzongással letéve kanálát, — ott van már megint!

— Hej, kicsoda? — mondá Péter kemény hangon, a grófra gondolva s visszaesve legrosszabb kedvébe.

— Ki? hát a szűke farkas! — felelé Rózsika, kezét az ő karjára téve. — Ő tudja, hogy én hazajöttem, megszagolta a vacsorát. Hallom, hogy az ajtót szaglássza!

Péter erősen figyelve hallgatott, szeme felvillant, orrikkai kitágultak, még fülei is kiegyenesedni látszottak, mint egy farkasé.

— Igaza van, — mondá. — Milyen hirtelen észrevesz mindent Rózsika s milyen éles hallása van! Legyen nyugodt, ne féljen, majd elintézzük ennek a kis urnak a dolgát a lehető legzaporábban.

Izgatottságában keresztneve szólta a leányt s Rózsika ezt rémületében nagyon kedvesnek és megnyugtatónak találta.

— Péter, Péter ural! — kiáltá, amint ő felállt az asztaltól, — ne hirtelenkedjék, ne tegye ki magát veszélynek, csak nem megy ki hozzá ilyen hidegben, mint most van?

Péternek egyedüli válasza egy adáz mosoly volt, midőn a kandalló szögletébe ment, onnan hirtelen előjött egy furcsa, rézzel kivert, hosszú csövű puskával, egy furtangosan szerkesztett puskaportaitóval, mely egy nyomásra tartalmának felét kiadta és egy marék golyóval, melyek mindenike többet nyomot egy latnál. A nagymama meglátva ezeket az eszközöket, egy magas hátú székre vetette magát, költényét feje körül tekerte és olvasóját ujjai között tartva, egyházi imákat kezdet mondani, dicséretreméltó áhítattal és ügyességgel minden szem perdülésére.

— Vigyázzon! — kiálta Rózsika! — Nem fog elsápadni?

— Nem, míg meg nem lesz töltve — mondá Péter nyugodtan. — Néha még akkor sem oly hamar, mint én kívánám. Nézzé, hogy mit tesz-e, — lássa, Rózsika. Szabad így szólitani?

— Csak folytassa a dolgot, ne álljon meg kérdezősködni. Már az ajtót kezdi kaparni.

Péter egy pár golyót tett a balkeze tenye-

rére és a durva puskaporszemeket rábotá, míg azok egészen el voltak borítva. Az ő ismerete a robbanó erőről csak saját tapasztalatának eredménye volt, de azért elvégre sem volt helytelen.

(Folyt. köv.)

Dr. VÖRÖSKIES GYULA

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával, művészi kivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitünő hirt** nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sással szemben)

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

■ ■ megkeztük ■ ■

s ajánljuk vagononként

■ és méterenként ■

I-ső osztályu

■ **bükkhasáb tűzifánkat** ■

és vágott fát házhoz is szállítva.

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.) és **Fried és Társához** Teleky-u. 16. **Telefon 914.**

— **Telefon 814.** —

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerü Fatelítő r-t Nagyváradon.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakszerű javításokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy

Szinszappan

mindig egyenlő minőségben lesz elő-
állítva.

Használata minden tisztítási célra és mindenféle mosáshoz a leg-
kiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen
megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány.

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-
utca) ezenkívül a mosószappanok
minden faja (debreceni, szegedi,
csont, márvány, legfinomabb beret-
szappan stb.) valamint KÓKUSZZSIR,
CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb
mennyiség vételénél is EREDETI
GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyvárad.

Felhívás.

F. évi január 30-án megtartott rendes közgyűlésünk 2500 drb 400 korona névértékű új részvény kibocsátásával intézetünk alaptőkéjének kettő millió koronáról három millió koronára leendő felemelését határozta el.

Ezen 2500 drb. új részvény átvételére a régi részvényesek *elővételi joggal bírnak* olyformán, hogy minden 2 drb. régi részvény után egy drb. új részvény, a közgyűlés által megállapított 440 korona árrban, részükre fentartatik. *E vételárban már a bélyeg- és kiállítási díj belefoglaltatik.*

Az új részvények vételára után folyó évi január hó első napjától a befizetés napjáig 6 százalékos kamattal fizetendő, amennyiben az új részvényesek is már a folyó évi üzleteredményben részesülni fognak.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi március első napjáig gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi joggyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek. Folyó évi március 1-én az elővételi jog megszűnik és a megmaradt részvények 450 korona árrban lesznek értékesítve.

A befizetések 1910. évi június 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi joggyakorlásánál részvényenként 40 korona befizetendő.

A közgyűlés által meghatározott vételárból, azaz részvényenként 440 koronából, 400 korona az alaptőkét illeti, a 40 korona felpénz pedig, a költségek levonása után, a tartalékalaphoz csatolandó.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatkak ki, amelyek ellenében — az igazgatóság által megállapított időben — az eredeti részvények ki fognak szolgáltatni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10 §-ának a késedelmes befizetésre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1910 január 30.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le-
szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapott kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt árakon biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadhatnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Elsőrendű **széna és lóhere**

a törkómérőn eladó.

Értekezhetni Uri-utca 56. sz.

Pénz.

Olesó

töketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Hazak, szőlők, földbirtokok

örök árrban való *adás-vételét* vagy *bérletét* a legsikeresebb eredménnyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

Telefon szám 424.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4 szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó mellékhelyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca 4. szám.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

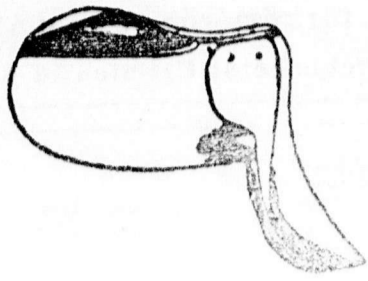
Sas passage.

Telefon 946.

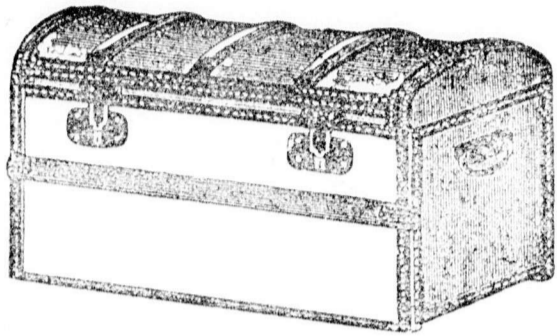
Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olesó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

LÖRINCZ MÓR Nagyváradi, Bémer-tér.

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, al-
katrészek és lemezekből.

Utazó bőröndök, elegáns kézi kofferek, női kézi tar-
solyok, uti kosarak, kupé és vasuti méretben. Gyermekek
kocsik, velocipédek nagy választéka.

Sport és lovagló eszközök.

Fénykép szerek, lemezek és készülékek!

Kérjen árjegyzéket!

Nagyváradi város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

Száraz izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Érdekességül izzólámpa különlegességek, fény-
képezési lámpák, ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók a villamos telepen külön e-
 célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtakintásra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léertől 12 léertől minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
ését, átalakítá-
sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szén-
pálcák szállítá-
sát, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-
gyümölcs nagykereskedő
üzletét február hó 1-én
Sas palota Oláh
hentessel szemben he-
lyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, thea és an-
gol rum aruházánál a 8
féle zamatu pörkölt kávé
legjobb, legolcsóbb Kos-
suth-u. villamos motor
üzemű kávépörköltjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és
csokoládé vásár megke-
zdött nagyban és ki-
csinyben olcsó árért. 2
kgr. kuba és gyöngykávé
bérmentve 3 frt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzer-
vek nagyban gyári áron.
Zsur csemegéket nagyban
és kicsinyben olcsó árban
Aszódinál Kossuth-utca.
Cukrásztorták kaphatók.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

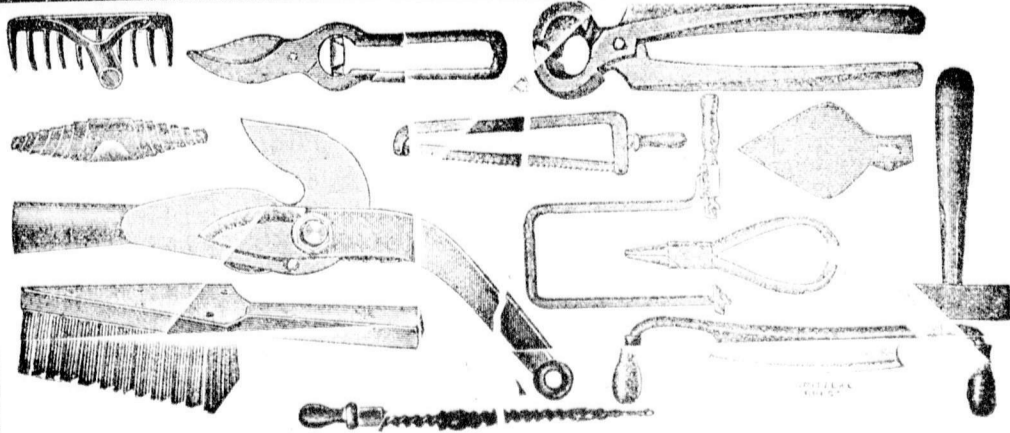
Kerti szerszámok

melyek készen benyelezve
is nagy választékban
kaphatók.

Metsző- és

hernyózó ollók

legjobb minőségben.

Mérlegek

sárgaréz ténnyárral
vagy márvány lappal

és sulyok

állami hitelesítéssel min-
den nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű töltények, vadászati fel-
szerelések és vadászfegyverek raktára.